

SKAPA:s patentbarometer

Juli 2009

Stimulera fler i Sverige att söka patent

I stiftelsen SKAPA:s patentbarometer jämförs antalet patentansökningar våren 2008, då den ekonomiska krisen inte slagit till ännu, med antalet patentansökningar våren 2009, då varslen duggade tätt. Undersökningen visar att antalet patentansökningar i Sverige minskar i den pågående krisen. Frågan är nu vad Sveriges regering, riksdag och ansvariga myndigheter avser att göra för att stimulera fler individer att göra uppfinningar och att kommersialisera dem.

År 2008 lämnades 812 patentansökningar in under perioden januari-april i Sverige, i år var siffran 733. Riksgenomsnittet för antalet patent per 100 000 invånare var 6,7. Totalt sett har antalet patentansökningar hittills i år minskat med tio procent jämfört med år 2008.

Antalet patentansökningar är en temperaturmätare på framtidstron i Sverige. Ju fler patent desto fler är det som har tagit steget mot att kommersialisera sina uppfinningar. Ska vi lyfta oss ur krisen behöver vi fler människor som tror, vill och vågar.

I Sveriges patenttopp finner man län med universitet och tekniska högkolor och/eller stora företag som satsar på forskning och utveckling. Under våren 2009 lämnades flest patentansökningar per 100 000 invånare in i Stockholm (12,9), tätt följt av Blekinge (12,5) och Västmanlands län (12,0). Bilden kompliceras något av att en del söker patent utomlands i första hand.

Vi på SKAPA verkar dagligen för att lyfta fram svenska uppfinnare och uppfinningar. Vi hjälper även uppfinnare att få in intressenter och kapital. Vårt utvecklingsstipendium, som delas ut till framstående uppfinnare från hela Sverige, uppgår till sammanlagt nära en miljon kronor, varav hälften går till de nationella vinnarna och hälften till 24 länsvinnare. Vem som vinner SKAPA-stipendiet och blir Årets uppfinnare i Sverige tillkännages den 13 oktober vid Tekniska mässan.

I slutändan är det individerna som räknas. Man kan uppfinna saker om man är anställd i ett litet eller stort företag, på ett universitet eller utvecklar på egen hand.

När ansvariga politiker i höst träffas igen på regeringskansliet och i riksdagen hoppas vi att de lägger eventuellt partigroll åt sidan. Sverige behöver tydliga spelregler som stimulerar fler individer att göra uppfinningar och kommersialisera dem. På lång sikt är det så vi häver oss ur krisen.

Peter A Jörgensen, ordförande i SKAPA

SKAPA:s patentbarometer

Med SKAPA:s patentbarometer gör vi ett nedslag i Sverige våren 2008, kort före det att den ekonomiska krisen slog till, och jämför med patentstatistik för våren 2009. Barometern tar inte hänsyn till att en del söker patent utomlands i första hand. Barometern jämför två relativt korta tidsperioder och är en temperaturmätare, inte ett beslutsunderlag. SKAPA vill med barometern även lyfta fram det innovativa Sverige – att det finns uppfinnare i hela vårt avlånga land. Placeringen i rankingen styrs av respektive läns antal patent per 100 000 invånare.

Ranking SKAPA: s patentbarometer	Antal patent jan-april 2008	Antal patent jan-april 2009	Trend	Antal patent per 100 000 invånare
1. Stockholms län	314	256	↘	12,9
2. Blekinge län	14	19	↗	12,5
3. Västmanlands län	35	30	↘	12,0
4. Uppsala län	32	34	↗	10,4
5. Hallands län	9	24	↗	8,2
6. Västernorrlands län	22	20	↘	8,2
7. Skåne län	92	93	↗	7,7
8. Södermanlands län	13	19	↗	7,1
9. Jönköpings län	18	22	↗	6,6
10. Kronobergs län	9	12	↗	6,6
11. Kalmar län	14	14	→	6,0
12. Östergötlands län	27	24	↘	5,7
13. Norrbottens län	16	14	↘	5,6
14. Västra Götalands län	98	88	↘	5,6
15. Gävleborgs län	23	15	↘	5,4
16. Västerbottens län	13	14	↗	5,4
17. Örebro län	25	14	↘	5,0
18. Värmlands län	19	10	↘	3,7
19. Jämtlands län	2	4	↗	3,2
20. Dalarnas län	13	7	↘	2,5
21. Gotlands län	4	0	↘	0,0

Källa: Patent- och registreringsverket

Patentsituationen i Sverige och EU

EU har i Innovation Score Board för 2007 fastslagit att Sverige rankas högst inom EU avseende innovationspolitik bland annat beroende på några multinationella företags stora FoU-investeringar. För nationen gäller dock att resultatet i form av nya produkter och företag är litet.

År 2007 var statens bidrag till mindre företag och uppfinnare för exploatering av nya affärsidéer 55 miljoner kronor. Detta skall jämföras med statens forskningsbudget som 2010 kommer att uppgå till cirka 30 000 miljoner kronor.

Kostnaderna och riskerna är höga. Samtidigt gäller stora krav på långsiktighet. En patentansökan och följande avgifter i några länder kostar ackumulerat cirka 500 000 kronor. Sammanställning av material och dokumentation m.m. för att finna en mer långsiktig finansiering kräver som regel ytterligare investeringar på några miljoner kronor. Detta underlag behövs innan idén kan få finansiering från riskkapitalister. Påpekas bör att för företag, som bygger på en innovation, kommer som regel intäkterna på ett betydligt senare stadium än de nedlagda kostnaderna.

Tillgången på egenkapital är låg i de svenska företag som arbetar med utvecklingsprojekt i tidiga skeden. Tillgången behöver uppskattningsvis tiofaldigas för att uppnå samma nivå som de mest progressiva regionerna i världen.

Innovationsarbetet innehåller många komplexa moment, kännetecknas av risktagande och slumpmässighet och marknadens reaktion på nya produkter är svår att prognostisera. Det är alltså synnerligen svårt att bedöma innovativa affärsidéer på ett inledande stadium. En av grundreglerna för alla framgångsrika innovationssystem är att sådana idéer ska kunna bedömas av ett flertal sinsemellan oberoende finansiärer. Det måste med andra ord finnas pluralism i systemet.

Innovationslitteraturen är enig om att skillnaden mellan den företagsekonomiska avkastningen och den samhällsekonomiska avkastningen på FoU-investeringar är signifikant; det finns studier som pekar på att samhällets avkastning är dubbelt så stor som det privata företags (Mansfield, 1977). Denna skillnad leder till systematisk underinvestering i avancerad teknologi.

Utvecklingen av nya innovationer kräver väl fungerande immaterialrätt. Här finns i dagens Europa flera svagheter. Exempelvis är kostnaderna för att etablera ett patentskydd upp till 30 gånger dyrare i Europa än i andra kontinenter. Dessutom är kostnaderna i samband med intrångsmål synnerligen höga. Detta medför att värdet av skyddet drastiskt minskar.

Av de teknikbaserade företagen som etableras i Sverige startas 20 procent av forskare och lärare från universiteten. Merparten (49 procent) startas av personer från etablerade företag. Entreprenörer i olika kombinationer med uppfinnare ligger bakom 31 procent. De företag vars alla grundare kommer direkt från universiteten har historiskt sett haft en svag ekonomisk utveckling .

När det gäller rådgivning så har Almi tillgång till 35 månår för att betjäna de icke universitetsnära företagen med innovationsrådgivning . För rådgivning till de universitetsnära företagen är upp emot 100 kvalificerade personer sysselsatta. Vissa inom de inkubatorer, som finansieras av Innovationsbron och andra vid universiteten.

Något förenklat kan man säga att de forskningsorienterade och universitetsnära företagen har både god tillgång till bidrag och rådgivning, medan andra företag är hänvisade till lån och dessutom en mer resurssvag rådgivning.

Immaterialrättsfrågornas betydelse har vuxit markant i samband med globaliseringen. Detta har bland annat tydligt beskrivits i betänkandet ”Patent och Innovationer för tillväxt och välfärd” (SOU 2006:80). Några av problemen är generellt den svaga kompetensen hos företag, universitet och uppfinnare angående IPR-frågor. Andra är svaga strategier hos näringslivet och finansiärer. Kostnaderna för en uppfinnare kan vara upp till 30 gånger högre för att skydda sin idé i Europa jämfört med i Kina och USA. I USA är det dessutom i princip omöjligt för ett mindre europeiskt företag att kunna hävda sin rätt vid ett immaterialrättsligt intrång.

Kommissionen presenterade 2008 ”An Industrial Property Rights Strategy for Europe”. I denna understryks bland annat behovet av åtgärder i tredje land.

As a key competitive asset for EU businesses, there is a growing concern about the increasing misappropriation of IPRs in third countries. Following the Strategy for the Enforcement of IPRs in Third Countries in 2004, the Commission highlighted the need to reinforce IPR enforcement activity and cooperation with a number of priority countries defined on the basis of a separate survey⁶⁵ which will be regularly updated.

Dessutom påpekar Kommissionen det stora behovet av kvalificerad rådgivning.

Despite the large numbers of publicly funded services in Europe providing support to SMEs, fairly few can be described as high performers, although some "islands" of well designed programs exist. Industrial property rights, throughout their life-cycle, should, along with other intellectual assets, be included as an integral element of the business plan of companies. Quality support to SMEs on management of industrial property rights should be tailored to their individual needs.

Ytterligare en fråga som uppmärksammas är behovet av försäkringslösningar för att skydda immaterialrättsinnehavaren. Å andra sidan bör understrykas att Londonöverkommelsen har gett uppfinnarna en mycket välkommen kostnadssänkning då patent söks inom Europa.

Högt på uppfinnarnas önskelista inför hösten 2009 står ett europeiskt gemensamhetspatent. Vi noterar med glädje att EU-kommissionen i mars 2009 på nytt beslutade att begära mandat från medlemsländerna för att få påbörja förhandlingar om ett avtal om en europeisk patentdomstol. Sveriges uppfinnare stöder helhjärtat den svenska regeringens plan att prioritera förhandlingarna om en patentdomstol och ett gemenskapspatent under det svenska ordförandeskapet i EU.

Fakta om uppfinningar

Vad är en uppfinning?

En uppfinning, eller innovation, är något nytt som introduceras på marknaden. Det kan vara både en ny vara och en ny tjänst som löser ett problem eller fyller ett behov som finns.

Tio steg från idé till marknad

1. **Hitta ett problem.** Vad ställer problemet för krav på lösningen?
2. **Tänk ut en lösning.** Vad är det som gör din lösning bättre än tidigare lösningar?
3. **Kartlägg marknaden.** Vilka är dina kunder och vilka är dina konkurrenter?
4. **Skaffa ett nätverk.** Ha bra människor omkring dig, finns det en lokal uppfinnarförening?
5. **Gör en prototyp.** Gör en modell som du kan visa finansärer och producenter.
6. **Skydda din idé.** Hur skyddar du din idé (patent/design/varumärke)?
7. **Hitta en tillverkare.** Ta in prisuppgifter för att tillverka din produkt.
8. **Hitta en finansär.** Sök stipendier. Kontakta, ALMI, Vinnova eller Energimyndigheten.
9. **Starta tillverkning.** Börja med en testproduktion och ser hur försäljningen går.
10. **Marknadsför din produkt.** Gör din produkt känd genom reklam och pr.

Vad är patent?

Ett patent innebär att man får ensamrätt på sin idé och kan använda den yrkesmässigt. För att vara patenterbar ska uppfinningen vara ett föremål eller en process, vara ny och skilja sig väsentligt från tidigare uppfinningar. Man ansöker om patent hos Patent- och registreringsverket. År 2008 lämnades 2 855 patentansökningar in i Sverige.

Tio svenska uppfinnare genom tiderna

- 1865 Alfred Nobel uppfinnar dynamiten
- 1892 Johan Petter Johansson uppfinnar skiftnyckeln
- 1906 Sven Wingqvist uppfinnar det sfäriska kullagret
- 1910 Gideon Sundbäck uppfinnar blixtlåset
- 1944 Erik Wallenberg uppfinnar den första Tetra Pak-förpackningen: Tetraeder
- 1958 Nils Bohlin uppfinnar trepunktssäkerhetsbältet
- 1958 Rune Elmqvist uppfinnar pacemakern
- 1963 Bertil Aldman uppfinnar den bakåtvända bilbarnstolen
- 1979 Sven Erik Sjöstrand uppfinnar magsårsmedicinen Losec
- 1991 Håkan Lans uppfinnar en applikation till GPS-systemet för positionering

Vad är SKAPA?

SKAPA är en stiftelse som bildades till minne av Alfred Nobel. Bakom stiftelsen står Stockholmsmässan och Svenska Uppfinnareföreningen med stöd av ALMI Företagspartner AB, Vinnova, Stiftelsen Agne Johanssons Minnesfond och Patent- och registreringsverket.

Vad är SKAPA:s utvecklingsstipendium?

SKAPA:s utvecklingsstipendium delas ut för nya uppfinningar och syftar till att uppmuntra kreativitet och ge stöd för att förverkliga uppfinnarnas idéer. Under hösten kommer 24 länsvisa vinnare att utses. Varje vinnare får 20 000 kronor och en möjlighet att ta hem det nationella priset och prischecken på 400 000 kronor. Stipendiet har delats ut sedan 1986.

Tidigare mottagare av SKAPA:s utvecklingsstipendium

2008 – Petra Wadström

Uppfann en produkt för rening av mikrobiologiskt förorenat vatten avsedd för utvecklingsländer. Produkten är enkel att använda och så billig att även fattiga personer i utvecklingsländer har råd med den. Tillgång till drickbart vatten minskar lidande i utvecklingsländerna.

2007 – Anders Grönberg och Henrik Thorlacius

Uppfann en produkt som används vid tarmoperation för att hindra läckage och förbättra läkningen. Med denna koppling får man en tät skarv och större anläggningsyta för läkning än med nuvarande metoder.

2006 – Bengt Källbäck och Anders Hult

Uppfann en tillverkningsmetod för katetrar som mäter tryck och volym i hjärtat. Genom att använda en känd tillverkningssteknik på ett nytt sätt för tillverkning av katetrar kan sjukvården få en kostnadseffektiv engångsprodukt.

För mer information, kontakta:

Peter A Jörgensen, ordförande i SKAPA

Tel: 070-601 20 50

E-post: peter.jorgensen@innovationeurope.se